

**SHULE YA HUDUMA YA GATE [DC] NUKUU ZA KUJIFUNZIA BIBLIA****MODULI** : **Ubora wa neno la Mungu****Kupindi cha 3** : **Kuiashi kwa kila neno linaloendelea****Lengo** : **Tii yote anayosema Mungu na hivyo jifunze na jifunze njia zake.****Kumbu kumbu la Torati 8:1-20**

1. *Amri hii ninayo kuamuru leo mtaishika kuitenda, mpate kuishi na kuongezeka, na kuingia katika nchi ile ambayo BWANA aliwaapia baba zenu; nanyi mtaimiliki.*
2. *Nawe utaikumbuka njia ile yote Bwana, Mungu wako, aliyo kuongoza miaka hii arobaini katika jangwa, ili akutweze, kukujaribu, kuyajua yaliyo moyoni mwako, kwamba utashika amri zake, au sivyo.*
3. *Akakutweza, akakuacha uone njaa, akakulisha kwa mana, usiojua wewe wala baba zako hawakujua; apate kukujulisha yakuwa mwanadamu haishi kwa mkate tu, bali huishi kwa kila litokalo katika kinywa cha BWANA.*
4. *Mavazi yako hayakuchakaa, wala mguu wako haukuvimba, miaka hiyo arobaini.*
5. *Nawe fikiri moyoni mwako, ya kuwa kama vile baba amrudivyo mwanawe, ndivyo BWANA, Mungu wako, akurudivyo.*
6. *Nawe uzishike amri za BWANA, Mungu wako, upate kwenda katika njia zake, na kumcha.*
7. *Kwa kuwa BWANA, Mungu wako, yuakingiza katika nchi nzuri, nchi yenye vijito vya maji, na chemchemi, na visima, vibubujikavyo katika mabonde na vilima;*
8. *nchi ya ngano na shayiri, na mizabibu, na mitini, na mikomanga; nchi ya mizeituni yenye mafuta, na asali;*
9. *nchi utakayokula mikate humo, pasina shida, hutapungukiwa na kitu ndani yake; nchi ambayo mawe yake ni chuma, na milima yake yafukuka shaba.*
10. *Nawe utakula ushibe, utamshukuru BWANA, Mungu wako, kwa nchi nzuri aliyokupa.*
11. *Jihadhari, usije ukamsahau BWANA, Mungu wako, kwa kutozishika amri zake, na hukumu zake, na sheria zake, ninazokuamuru leo.*
12. *Angalia, utakapokuwa umekula na kushiba, na kujenga nyumba nzuri, na kukaa ndani yake;*
13. *na makundi yako ya ng'ombe na kondoo yatakapo ongezeka, na fedha yako na dhahabu yako itakapo ongezeka, na kila kitu ulicho nacho kitakapo ongezeka;*
14. *basi hapo moyo wako usiinuke, ukamsahau BWANA, Mungu wako, aliyekutoa katika nchi ya Misri, katika nyumba ya utumwa;*
15. *aliye kuongoza katika jangwa lile kubwa lenye kitisho, lenye nyoka za moto na nge, nchi ya kiu isiyokuwa na maji; aliyekutolea maji katika mwamba mgumu,*
16. *aliye kulisha jangwani kwa mana, wasiojua baba zako; apate kukutweza, apate kukujaribu, ili kukutendea mema mwisho wako.*
17. *Hapo usiseme moyoni mwako, Nguvu zangu na uwezo wa mkono wangu ndio ulionipatia utajiri huo.*

18. *Bali utamkumbuka BWANA ,Mungu wako, maana ndiye akupaye nguvu za kupata utajiri; ili alifanye imara agano lake alilowapa baba zako, kama hivi leo.*
19. *Lakini itakuwa, kama ukimsahau BWANA,Mungu wako, na kuiandama miungu mingine, na kuitumikia na kuiabudu, nawashuhudia leo ya kuwa mtaangamia bila shaka.*
20. *Kama vile mataifa yale ambayo BWANA, anawaangamiza mbele yenu, ndivyo mtakavyo angamia; kwa sababu hamkutaka kuisikilza sauti ya BWANA, Mungu wenu.*

ANGALIA TAFITI ZIFUATAZO KUTOKA KWENYE AYA HII.

Mstari wa 3: Kama huna njia ya kufikia unenaji wa sasa wa Mungukupitia Neno Lake basi unaishi kati ya ulimwengu wa kuoza na kufa- kiroho.Mtu anaishi kwa kila neno linalotoka kwa Mungu. Kushindwa kusikia na kutii Neno hili kunaleta kifo cha kiroho.

Mstari wa 11. Kwa kweli Mungu ‘anasahaulika’ wakati kanuni zake hazifuatwi tena.Matokeo ya kutotii kanuni Zake kwa sehemu hutokana na kushusha heshima ya kutokuwa na kupuuza na uzito wa kunena Kwake. Kama huzitii amri za Mungu,basi humpendi Yeye vya kutosha.

Tilia maanani maneno haya: ‘**MSIMKATAYE YEYE ANENAYE**’

Waebrania 12:25-29

25. *Angalieni msimkataye yeye anenaye.Maana ikiwa hawakuokoka wale walio mkataa yeye aliyewaonya juu ya nchi, zaidi sana hatutaokoka sisi tukijiepusha na yeye atuonyaye kutoka mbinguni;*
26. *ambaye sauti yake iliitetemesha nchi wakati ule, lakini sasa ameahidi akisema, Mara moja tena nitatetemesha si nchi tu, bali na mbingu pia.*
27. *Lakini neno lile, mara moja tena, ladhihirisha kuhamishwa vile viwezavyo kutetemesha, kama vitu vilivyoumbwa, ili vitu visivyowezwa kutetemesha vikae.*
28. *Basi kwa kuwa tunapokea ufalme usioweza kutetemesha, na tuwe na neema, ambayo kwa hiyo tumtolee Mungu ibada ya kumpendeza, pamoja na unyenyekevu na kicho.*
29. *maana Mungu wetu ni moto ulao.*

Kataa = paraiteomai = kana, epuka, jitenga, kataa

Matendo ya mitume 7:30-32

- 30 *Hata miaka arobaini ilipotimia, malaika wa Bwana akamtokea katika jangwa la mlima Sinai katika mwali wa moto, kijitini*
- 31 *Musa alipoona akastaajabia maono yale, na alipokaribia ili atazame, sauti ya Bwana ikamjia,*
- 32 *Mimi ni Mungu wa baba zako Mungu wa Ibrahimu, na Mungu wa Isaka, na Mungu wa Yakobo. Musa akatetemeka, asithubutu kutazama.*

Musa alikuwa na heshima kuu na uchaji wa ki –Mungu kwa SAUTI ya Bwana. Alitetemekea Neno la Mungu.

Isay 66:1-2

1. *Bwana asema hivi, mbingu ni kiti changu cha enzi, na dunia ni mahali pa kuweka miguu yangu; mtanijengea nyumba ya namna gani? na mahali pangu pa kupumzikia ni mahali gani?*
2. *Maana mkono wangu ndio uliofanya hivi vyote, vitu hivi vyote vikapata kutokea, asema BWANA; lakini mtu huyu ndiye nitakaye mwangalia, mtu aliyemnyonge, mwenye roho iliyo pondoka, atetemekaye asikiapo neno langu.*

Mbingu au nyumba yoyote iliyojengwa na mwanadamu haiwezi kuenea ukamilifu wote wa Mungu-ni mtu tu mwenye moyo uliopondoka na ulio mnyenyekevu na ambaye analitetemekea neno lake.

Waebrania 3:7-11

1. *bali Kristo, kama mwana juu ya nyumba ya Mungu; ambaye nyumba yake ni sisi, kama tukishikamana sana na ujasiri wetu na fahari ya taraja letu mpaka mwisho.*
2. *Kwa hiyo, kama anenavyo Roho Mtakatifu, LEO, kama mtaisikia sauti yake,*
3. *Msiifanye migumu mioyo yenu, Kama wakati wa kukasirisha, Siku ya kujaribiwa katika jangwa.*
4. *Hapo baba zetu waliponijaribu, wakanipima, Wakaona matendo yangu miaka arobaini.*
5. *Kwa hiyo nalichukizwa na kizazi hiki, Nikasema, Siku zote ni watu walio potoka mioyo hawa, Hawakujizua njia zangu.*
6. *Kama nilivyoapa kwa hasira yangu, Hawataingia rahani mwangu.*
7. *Angalieni, ndugu zangu, usiwe katika mmoja wenu moyo mbovu wa kutokuamini, kwa kujitenga na Mungu aliye hai.*

“Leo” linaashiria umuhimu wa kuitikia kwa haraka na kwa kuona unenaji wa Mungu unafaa.

Ki-muktadha wale wasioitikia kwa utiifu unenaji wa Mungu, kwa kificho wanaonesha dharau Kwake na kwa sauti Yake kwa sababu

- Walikuwa wanatazama mno kazi zake (utendaji) mst 8 hadi kufikia kupuuza njia zake (kanuni) na hivyo hawakuhama kutoka kutegemea miujiza ya Mungu, kuelekea kutafuta na kutawaliwa na kanuni za Mungu.
- Waliendelea na kwa kurudia rudia “walipotoka ndani ya mioyo yao” [mst.10] “kupertoka”= **planao = “kusababisha kutanga tanga, kupotosha, kudanganya,kukosesha”**
- Inatukumbusha wale ambao kwa kupitia hila na ushawishi, waliacha njia iliyowekwa wakfu na kutanga tanga kweye upotofu.Yeye anayeonesha dharau kwa unenaji wa Mungu, anajifungulia mlango kwa ‘sauti nyingine’ na kwa ushauri wa kishetani wenye lengo la kumtoa ili atoke katika mapenzi ya Mungu.
- Wanastawisha mioyo migumu kwa kujitoka kwa asili danganyifu za dhambi [2:8,12].

‘Kufanya ngumu’= skleros= [tokana na skello, “kuwa kavu”] lilitumiwa kwa kitu kisichokuwa na unyevu, na hivyo kina kwaruza na hakikubaliani na mguso, na kwa hiyo kinaonesha “ ukali,bila huruma ,ugumu’. Mara zote inatumiwa kama istlahi ya kushutumumu na inaashiria ukali, hata katika tabia ya mwanadamu.

- Inazungumzia ugumu wa shingo na kule kukataa kurekebika.Kuto toa makubaliano ya haki na utii kuitikia unenaji wa kutasababisha ‘kuteleza’ au ‘kwenda mrama’ (2:1)

Waebrania 2:1-3

1. *Kwa hiyo imetupasa kuyaangalia zaidi hayo yaliyosikiwa tusije tukayakosa.*
2. *Kwa maana,ikiwa lile neno lililonenwa na malaika lilikuwa imara, na kila kosa na uasi ulipata ujira wa haki,*
3. *Sisi je! tutapataje kupona, tusipojali wokovu mkuu namna hii? ambao kwanza ulinenwa na Bwana, kisha ukathibitika kwetu na wale waliosikia;*

Kwenda mrama = pararheo = kutiririka kupitia, kuteleza kwa karibu.

La muhimu hapa ni mtu kujiona mwenyewe “anatiririka” au “anapita karibu bila ya kutilia maanani yale aliyoyasikia”

Mst 12. Kutotambua Neno la Mungu humfanya mtu aathiriwe na kiburi na kutumainia utoshelevu binafsi na maarifa aliyo nayo, na kufikia kutomtambua Mungu.Mtu wa namna hiyo anaanza kutumika kwa kujitumainia bila ya Mungu.

Staha kwa Mungu na utii kwa Neno Lake ndio utaratibu unao tuhakikishia tunadumu kumtambua Yeye kwa mafanikio yetu na hivyo kutufanya tuwe wanyenyekevu kwa kadri tunavyo endelea kumtegemea Yeye kabisa kwa kila kitu.

Mst 19-20 *Matokeo ya mwisho ni kumuacha Mungu wa kweli na kukimbilia miungu ya kigeni na kuishia katika kifo cha kiroho ('kupotea').Siri iliyo fichika inayosababisha hayo na matokeo yake kwa mara nyingine ni kwamba. "Kwa sababu hukuisikiliza sauti ya BWANA Mungu wako"*

Ni dhahiri kuwa katika mistari hiyo hapo juu ndani yake kuna uwezekano wa kufikia kufanikiwa kwa ukarimu na kwa utoshelevu katika kupata mahitaji yote ya mwili kwa sababu ya neema ya utoaji ya Mungu, na bado kwa sababu ya ukweli huu, unashawishika kukaa mbali na Mungu. Hili ni tatizo ikiwa mtu hajatoa kipaumbele kwa Neno la Mungu kuwa ndiyo kanuni ya msingi katika maisha yake.

Kutafuta kuishi kwa kujitenga katika ulimwengu wa kuwa na kila kitu kwa ajili ya mahitaji ya mwilini na kutaka kujiridhisha, bila ya kuwa na shauku ya kina ya ndani ya kusikia na kulitii neno la Mungu, ni kuanguka kifudi fudi kuelekea uongo na hatima yake ni kutoka katika njia sahihi na ya utimilifu wa kinabii.

Njia dhidi ya matendo: Kama inavyooneshwa hapo juu, Israel alizijua **kazi za Mungu, lakini sio njia zake.** Neno lake linafunua njia zake. Usitamani sana matendo yake kiasi cha kushindwa kumjua Yeye [kanuni zake]. Tafuta kujua nafsi ya Mungu iliyoko nyuma ya utendaji Wake.Zijue njia zake zaidi ya kutafuta tu kuvutiwa kwa kazi Zake.Ujuemfumo Wake wa utendaji kazi kabla ya 'kazi' za Mungu.

Zaburi 103:7. *Alimjulisha Musa njia zake, wana wa Israel matendo yake.*

Zaburi 86:10-11. *Kwa kuwa ndiwe uliye mkuu, wewe ndiwe mfanya miujiza ndiwe Mungu peke yako, Ee BWANA, unifundishe njia zako nitakwenda katika kweli yako; moyo wangu na ufurahi kulicha jina lako.*

Kukamilishwa kwa mahitaji yetu binafsi siyo lengo la kibiblia la kufukuzia. Mahitaji yote yanapatikana yenyewe kwa kadri Ufalme wa Mungu na haki yake vinatafutwa kwa shauku na kwa kupewa kipaumbele. Lengo la kweli au kusudi la mwisho ni kufikia katika ukamilifu wa taswira ya Kristo katika ulimwengu wetu na katika uwakilishi tutende kwa niaba yake na kufikisha katika utimilifu kila agizo linalo husu makusudi Yake ya ki-ulimwengu.

Katika kufikia hili, kujiweka wenyewe chini ya unenaji endelevu wa Bwana ni jambo muhimu sana.Mtu haishi kwa mkate tu - siyo kuwa na tamaa kuhusu kupata mahitaji binafsi kwa ajili ya kuishi, lakini ni kwa KILA NENO LINALOTOKA katika KINYWACHA MUNGU - na ni kupitia utii haina endelevu kwa maneno haya, kwamba tunashiriki na kufananishwa na asili ya Kristo ndani yetu – na kwa hivyo tutakuwa tunamwakilisha Yeye ulimwenguni.

Mst 1na 2. Kumbuka kwamba amri zile walipewa Waisrael ili ‘**kuwajaribu**’.Katika Mwanzo 22, Mungu alimwagiza Ibrahimu amtoe dhabihu mwanawepekee, Isaka “Wakati Ibrahimu alipoonesha utayari halisi wa kufanya hivyo, Mungu alimwambia “... sasa ninajua kwamba unamcha Mungu” [Mwanzo 22:12] Mungu anajua vitu vyote. Hakugundua kwamba Ibrahimu anamcha Yeye kwa sababu ya tendo lake la utii- Tayari alikuwa analijua - mapema katika - Mw18:19 - Mungu alishuhudia kwamba *Alimjua* Ibrahimu.

Mwanzo 18:19. *Kwa maana nimejua ya kwamba atawaamuru wanawe na nyumba yake baada yake waishike njia ya Bwana wafanye haki na hukumu, ili kwamba Bwana naye amtimizie Ibrahimu ahadi zake.*

Pia hapa, Mungu anasisitiza kwamba ahadi alizompa Ibrahimu na familia yake zilikuwa na masharti kuhusu utii.Kwa hiyo nini lilikuwa kusudi la Mungu kwa kusema “**sasa najua unamcha Mungu**” Mungu alitaka Ibrahimu ajue mambo yanayomhusu yeye mwenyewe kwamba Mungu aliyajua kutoka kabla ya mwanzo wa nyakati. Mungu alimtaka aoneshe kwa vitendo ule ukweli kwamba amesha fikia kiwango cha kuwa kama Mungu – Ibrahimu alitakiwa aoneshe hili.Kila mara unapo kabiliwa na jaribu linalohusu utii kwa Neno, huwi tu na fursa ya kipekee ya kulifanya hili kuwa halisi kwa kufanya kitu sahihi, lakini pia unafikia kujua vitu ambavyo tayari Mungu alikuwa anavijua kukuhusu wewe.Utii ni fursa ya kufikisha katika udhahirisho ukweli wa umilele kukuhusu wewe mwenyewe.Lakini bila‘jaribio’ la wewe kuwekwa wazi kuhusu amri za Mungu, itakuwa vigumu kuondoka mwilini katika maisha yako na kuwa na asili ya Mungu.

Kwa mfano. Kuna watu wanakuchukia na wanaeneza uwongo kukuhusu wewe; unao uchaguzi wa kuwachukia au kuwapenda; usishawishike kuwachukiwa wakati Mungu anasema wapende adui zako; wakati unapowapenda unaweka asili yako ya Kimbingu katika maonesho; hivyo kimatendo unajaza katika maisha yako asili halisi ya Mungu.

[Kando. Vivyo hivyo wakati Mungu alipo muuliza Adamu baada ya kutenda dhambi “ukowapi?”- haimaanishi kwamba Mungu hakujua. Hakika Mungu alikuwa anajaribu kumfanya Adamu atambue pale alipo kuwa amewekwa ndani ya mahusiano na Yeye mwenyewe kipekee sasa baada ya kutenda dhambi]

Utii wa mwana kwa neno utajaribiwa:

Yesu alijaribiwa:

Waebrania 5:7-9

7. *Yeye,siku hizo za mwili wake, alimtolea yule, awezaye kumwoko na kumtoa katika mauti, maombi na dua pamoja na kulia sana na machozi, akasikilizwa kwa jinsi alivyokuwa mcha Mungu;*
8. *na, ingawa ni Mwana, alijifunza kutii kwa matesohayo yaliyompata*

9. *naye alipokwisha kukamilishwa, akawa sababu ya wokovu wa milele kwa watu wote wanamtii;*

Yusufu alijaribiwa:

Zaburi 105:19 *Hata wakati wa kuwadia neno lake, ahadi ya Bwana ilimjaribu.*

Utii kwa neno - fursa ya kushiriki na kuonesha asili ya Mungu.

Mungu aliweza siku moja kumtoa dhabihu mwana wake wa pekee kama vile Ibrahimu alivyo mtoa dhabihu wa kwake. Utii kwa Neno huturuhusu sisi kuwa washiriki katika asili ya Mungu-tunafanyika kuwa kama Yeye - Neno lilifanyika mwili. Ibrahimu kupitia utii wake, alionesha tu kitu kilichokuwa tayari kipo ndani ya mfumo wa asili ya Mungu na ndicho kiini kwa makusudi yake ya milele - uwezo wa kutomzuilia mwanawe wa pekee.

Linganisha mistari hii miwili ifuatayo:-

Ibrahimu Mwanzo 22:12 *Akasema Usimnyooshee kijana mkono wako, wala usimtende neno; kwa maana sasa ninajua ya kuwa unamcha Mungu, iwapo hukunizuilia mwanao, mwanao wa pekee” [NASB]*

Mungu Warumi 8:32 *Yeye asiyemwachilia Mwana wake mwenyewe, bali alimtoa kwa ajili yetu sisi sote, atakosaje kutukirimia na mambo yote pamoja naye?*

Kila tendo la utii hufungua ndani yetu vipengele ambavyo tayari ni vya asili ya Mungu. Tunavyo tayari. Utii ndio unaoviweka wazi kwetu. Mungu anavijua tayari. Anataka kuufanya ukweli ujulikane kwetu ambao kwa huo tayari ameutungisha mimba kwetu, kupitia kuachiliwa kwa amri yake [Neno] kwetu.

Moja kwa moja kupitia unenaji wa Mungu kwa Ibrahimu, ‘aliitikia kwa kusema ‘niko hapa’. Mungu ndiye “**NIKO**”. Wakati Ibrahimu alipoitika “**NIKO Hapa**”. Anaonesha uthamani uliyo ndani Yake, kwamba ndivyo alivyo kama Mungu. Uendelevu katika hili ulimwezesha yeye kujihusisha na kutii amri ngumu ya Mungu – ya kumtoa mwanawe wa pekee.

Kwa namna yeyote huu ulikuwa ni upeo wa kitu fulani ndani ya Ibrahimu kwamba alifanyika mfano, na hapo alisoga karibu zaidi kuwa kama Mungu, tena kwa neno la Mungu na amri zake hupalilia ile asili ya Mungu ndani yetu.

Kwakiasi huu ulikuwa upeo wa kitu fulani ndani ya Ibrahimu ambacho kilimtengeneza, kiasi kwamba alikuja karibu zaidi ili awe kama Mungu. Tena – utii kwa Neno na amri za Mungu hupalilia asili ya Mungu ndani yetu.

Kama inavyo oneshwa katika somo lililopita Ibrahimu alimtambua Mungu kama Yehova Yire. Kipengele kipya kabisa cha asili ya Mungu kinafunuliwa kwake kwa sababu ya utii wake, na pia aliingia katika kumfahamu Mungu kama 'Mpaji'- kumfahamu Mungu kulikuwa muhimu kwa ajili ya muhula mrefu wa utimilifu wa ahadi ya awali ambayo Mungu alimpa (kuwa 'Baba wa mataifa').

Tendo hili la utii sasa linamfanya Mungu kufanya ahadi isiyotenguka kwa Ibrahimu.

Mwanzo 22:16-18

16. *akasema, Nimeapa kwa nafsi yangu asema BWANA, kwa kuwa umetenda neno hili, wala hukunizulia mwanao, mwanao wa pekee,*
17. *katika kubariki nitakubariki, na katika kuzidisha nitauzidisha uzao wako kama nyota za mbinguni, na kama mchanga ulioko pwani; na uzao wako utamiliki mlango wa adui zako;*
18. *Na katika uzao wako mataifa yote ya dunia watajibarikia; kwa sababu umetii sauti yangu.*

Baraka, ruzuku, utoaji n.k.- ni matokeo ya asili ya utii kwa Neno la Mungu linalo tumwa kwetu. Tunajilisha kwa neno hili kwa kulitii. Tunaishi kwa amri za Mungu. Hili linatustawisha na kutuchochea tusonge mbele katika Mungu na katika hatima yake ya kinabii inayo ambatana na maisha yetu.

'KILA' NENO

Neno la Mungu linawakilisha ufunuo wa Mungu na makusudi yake kwa mwanadamu, ikiwa ni pamoja na Agano la Kale na Agano Jipya- MAANDIKO YOTE - yamevuviwa na Mungu Mwenyewe.

2 Timoteo 3:16: *Kila andiko, lenye pumzi ya Mungu, lafaa kwa mafundisho, na kwa kuwaonya watu makosa yao, na kwa kuwaongoza, na kwa kuaadibisha katika haki;*

Vuviwa = theopneustos = *pulizia ndani kiuungu, vuviwa na Mungu.*

Yohana 6:63. *Roho ndiyo itiayo uzima, mwili haufai kitu, maneno hayo niliyo waambia ni roho, tena ni uzima.*

Roho = pneuma = *mkondo wa hewa, hiyo ni, pumzi [mlipuko] au upepo mwanana;*

Neno la Mungu lina uzima wa Mungu ndani yake. Maneno yake ni roho na uzima. Yame vuviwa na Mungu Mwenyewe. Mtu hawezi kuwa na umbikaji wowote wa upeo wa 'Roho' bila ya kuwa na sehemu ya utajiri wa neno. Hili linafafanuliwa kwa nguvu sana katika kitabu cha Mwanzo kuhusu uumbaji.

Mwanzo 1:1-3

1. *Hapo mwanzo Mungu aliziumba mbingu na nchi,*
2. *Nayo nchi ilikuwa ukiwa tena utupu, na giza lilikuwa juu ya uso wa vilindi vya maji, Roho ya Mungu ikatulia juu ya uso wa maji*
3. *Mungu AKASEMA, Iwe nuru, ikawa nuru.*

Agano la kale limevuviwa na Mungu.

2 Petro 1:20-21

- 20 *Mkijua neno hili kwanza, ya kwamba hakuna unabii katika maandiko upatao kufasiriwa kama apendavyo mtu fulani tu.*
21. *Maana unabii haukuletwa popote kwa mapenzi ya mwanadamu; bali wanadamu walinena yaliyotoka kwa Mungu, wakiongozwa na Roho Mtakatifu.*

[Soma pia. Kutoka 4:12; 2Samweli 23:2, Yeremia 1:7 na 9]

Uthamani wa Agano la Kale

Mara nyingi imesemwa kwamba Agano la Kale ndio Agano Jipya lililofichwa; na Agano Jipya ndio Agano la Kale lililofunuliwa. Wakati Paulo alipo andika 2Timoteo 3:16, kuwa “KILA ANDIKO LENYE PUMZI YA MUNGU”Maandiko halisi aliyorejea hapa yalikuwa ni Agano la Kale, ingawa mengi tunayotilia maanani kama ndio Agano Jipya lilikuwa halijaandikwa.

Katika Luka 24 kwa wanafunzi wake wawili walio kuwa njia kunda Emau, Yesu alijielezea mwenyewe, yaani alijionesha mwenyewe kutoka katika Torati, Manabii na Zaburi istilahi ambazo ni muhimu kwa rejea ya Agano la Kale lote. Kwa kufanya hivyo, Yesu alionesha umuhimu na uhusiano wa Agano la Kale.

Luka 24:27 *Akaanza kutoka Musa na manabii wote, akawaeleza katika maandiko yote mambo yaliyo mhusu yeye mwenyewe.*

Luka 24:44-47

44 *Kisha akawaaambia, haya ndiyo maneno yangu niliyo waambia nilipo kuwa nikali pamoja nanyi, ya kwamba ni lazima yatimizwe yote niliyo andikiwa katika Torati ya Musa, na katika Manabii, na Zaburi.*

45 *Ndipo akawafunulia akili zao wapate kuelewa na maandiko.*

46 *Akawaambia, Ndivyo ilivyoandikwa, kwamba Kristo atateswa na kufufuka siku ya tatu;*

47 *na kwamba mataifa yote watahubiriwa kwa jina lake habari ya toba na ondoleo la dhambi, kuanza tangu Yerusalemu.*

Mengi ya Agano la kale yanashughulika na mwingiliano wa Mungu na taifa la Israeli. ambalo lilikuwa na mpangilio wa makabila. Maingiliano haya yanawasilisha mafunzo muhimu na yenye nguvu kwetu leo. Paulo alitoa hoja kwamba nyaraka zote za historia ya kiroho ya Israel kama ilivyo andikwa kwa ajili yetu katika agano la kale; zinapaswa zijifunzwe kwa makini kwa sababu kila kitu kilichotokea kwao kilikuwa kabisa ni mpango ulioratibiwa wa kiuungu na kwamba matukio na mwitikio wake vilitokea kama mfano kwetu.

Warumi 15:4. *Kwa kuwa yote yaliyo tangulia kuandikwa yaliandikwa ili kutufundisha sisi, ili kuwa saburi na faraja ya maandiko tupate kuwa na tunaishi.*

1 Wakorinto 10:1-11 [NJV]

1. *Kwa maana, ndugu zangu, sipendi mkose kufahamu ya kuwa baba zetu walikuwa wote chini ya wingu; wote wakapita kati ya bahari;*
2. *wote wakabatizwa wawe wa Musa katika wingu na katika bahari;*
3. *wote wakala chakula kile kile cha roho;*
4. *wote wakanywa kinywaji kile kile cha roho; kwa maana waliunywea mwamba wa roho uliowafuata; na mwamba ule ulikuwa ni Kristo.*
5. *Lakini wengi sana katika wao, Mungu hakupendezwa nao; maana waliangamizwa jangwani.*
6. *Basi mambo hayo yalikuwa mfano kwetu, kusudi sisi tusiwe watu wa kutamani mabaya, kama wale nao walivyo tamani.*
7. *Wala msiwe waabudu sanamu, kama wengine wao walivyokuwa; kama ilivyo andikwa, watu waliketi kula na kunywa, kisha wakasimama wacheze.*
8. *Wala msifanye uasherati, kama wengine wao walivyofanya, wakaanguka siku moja watu ishirini na tatu elfu.*
9. *Wala tusimjaribu Bwana, kama wengine wao walivyo mjaribu, wakaharibiwa na nyoka.*
10. *Wala msinung'unike, kama wengine wao walivyonung'unika, waka hairibiwa na mharibu.*
11. *Basi mambo hayo yaliwapata wao kwa jinsi ya mifano, yakaandikwa ili kutuonya sisi, tuliofikiliwa na miisho ya zamani.*

1 Kor 10:11 [NASB]

Basi mambo hayo yaliwapata wao kwa jinsi ya mifano, yakaandikwa ili kutuonya sisi, tuliofikiliwa na miisho ya zamani.

[AMP]

Basi mambo hayo yaliwaangukia wao kwa jinsi ya [mifano na maonyo kwetu] yaliandikwa kuturudi na yanatufaa sisi kwa hatua njema kwa maelekezo sahihi, sisi katika siku zetumiisho yetu imefikia kilele chake [kilele chake na kipindi cha kukamilisha]

Mfano = tupos = (i) Alama, chapa, wazo (ii) umbo, sura (iii) Mfano wa awali, mwelekeo, mpangilio.

Kitamathali (kiumbo) ni kielelezo, mfano wa kuigwa, kufuatwa [Wafilipi 3:17, 1Watesal. 1:7, 2Watesal. 3:9, 1Timo 4:12; Tit 2:7; 1Pet 5:3] kwa ajili hiyo pia ni kuasa, onyo [1Wakor. 10:6na 11] Zodiates: mafunzo ya maneno kwa ukamilifu]

'The Complete Word Study Dictionary' [Kamusi ya kujifunza maneno kwa ukamilifu inatupa ufafanuzi wa ziada wa 'tupos' : ...

Tupos- ni aina kama mfano wa baathi ya kweli ambazo bado zilikuwa hazijajitokeza, sampuli ya kituambacho kilikuwa bado kuendelezwa na kukua kwa mfano amri na sheria katika agano la kale zilivyokuwa, katika asili yao ya ndani,aina za agano jipya. Zama za kwanza zinatumiwa kama aina ya zama za pili.Hata hivyo mpaka au umboasili au kifani cha baadhi ya kweli ambazo bado kujitokeza zilitwa tupos.

Hata hivyo Agano la Kale lina miongozo, aina, vifani n.k ambayo inatupa picha ya uhalisia muhimu zaidi ambao unapaswa kutambuliwa na kanisa, katika Agano Jipya.

Hivyo katika kutafuta kufanyika yote ambayo Mungu ameandaa kwa ajili yetu na kuelewa asili ya njia zake na ufalme wake, tunapaswa kujifunza Agano la Kale kwa uangalifu sambamba na Agano Jipya.

1 Kor 10:11 Unadokeza kwamba '**Ule mwisho wa wakati**' umeshalijia kanisa, yaani,wewe na mimi.Maingiliano ya Mungu na wanadamu katika agano la kale yalikuwa ni 'tupos'- ni mfano ulioandikwa kwa makusudi na faida yetu.

Shughuli na mabadiliko haya ya binadamu ya kiuungu yalisanifiwa kwa makusudi kwa ajili ya maonyo na maelekezo kwetu- ili yatumike kutuonya sisi.Ni juu yetu,katika wakati wetu, mapenzi ya Mungu yapate wakati wa kufikia upeo wa kilele cha juu kabisa au ukomavu kamili. Ikiwa hivi ndivyo, basi hatutawezi kulidharau Agano la Kale.

Katika fikra za Mungu, ikiwa sisi ndio tunaotaka kuwa watu watakaofikisha mapenzi yake yote kufikia ukamilifu katika wakati wetu, basi tunapaswa kuwa kizazi tendaji, chenye ufahamu na kwa msimamo kuruhusu kanuni za kibiblia za kiuungu zilizomo ndani ya Agano la Kale zitengeneze mawazo na tabia zetu. Kwa kweli, kwa pamoja Agano la Kale na Agano Jipya-**MAANDIKO YOTE**- yana uhai na yana husika kwa ajili ya kutu harakisha tuingie katika ukomavu binafsi na wa pamoja, na katika hitimisho la kusudi lote la Mungu kwa dunia yote.

Ukomavu wetu ndani ya ukamilifu wa sura ya Kristo kupitia mtindo wa kupokea maonyo na maelekezo kwa kujifunza kwa Israel kama mfano, pia ilikuwa ni sehemu ngumu ya kukamilisha

makusudi ya Mungu kwa kila mmoja wa watakatifu wa Agano la Kale. Maandiko yana tufundisha wazi wazi kwamba, bila ya utii wetu, wasingeweza kukamilishwa.

Waebrania 11:39-40 *Na watu hao wote wakiisha kushuhudiwa kwa sababu ya imani yao, hawakuipokea ahadi;40. kwa kuwa Mungu alikuwa ametangulia kutuwekea sisi kitu kilicho bora, ili wao wasikamilishwe pasipo sisi.*

Zingatia mst 40b ili wao wasikamilishwe pasipo sisi.

Waandisho wengi wa Agano Jipya walitumia kumbukumbu za kimaandiko na /au tafiti kutoka Agano la Kale ili kufafanua jambo au kanuni.

Kwa mfano. Mtume Paulo alifundisha kanuni za utii na imani akitumia mfano wa Ibrahimu-soma Warumi 4. Hapa pia ‘anatumia sisi tufuate hatua za imani za baba yetu Ibrahimu’ (Warumi 4:12) -yaani tufuate mfano wake. Hili kwa asili litatumia kuchunguza maisha ya Ibrahimu kama yalivyoandikwa katika kitabu cha Mwanzo.

Ninashawishika kwamba kamwe mtu hatafikia utimilifu wa kiroho ikiwa atadharau Agano la Kale.

Zaburi 119:160. *Jumla ya neno lako ni kweli, na kila hukumu ya haki yako ni ya milele.*

Yesu aliongezea uthamani katika Agano la Kale kwa kueleza kwamba Yeye hakuja kuitangua Torati na manabii ila kutendea kazi katika mtindo wake wa maisha ili watu waone ni kwa namna gani wanavyoweza kuikamilisha.

Matayo 5:17-20

17. *Msidhani kuwa nilikuja kuitangua torati au manabii; la, si kutangua, bali kutimiliza.*
18. *Kwa maana, amin, nawaambia, Mpaka mbingu na nchi zitakapo ondoka, yodi moja wala nukta moja ya torati haitaondoka, hata yote yatimie.*
19. *Basi mtu yeyote atakaye vunjia amri moja kati ya hizi zilizo ndogo, na kuwafundisha watu hivyo, ataitwa mdogo kabisa katika ufalme wa mbinguni; bali mtu atakaye zitenda na kuzifundisha, huyo ataitwa mkubwa katika ufalme wa mbinguni.*
20. *Maana nawaambia ya kwamba, Haki yenu isipozidi hiyo haki ya waandishi na Mafarisayo, hamtaingia kamwe katika ufalme wa mbinguni.*

Yohana 5:46-47

46. *Kwa maana kama mngalimwamini Musa, mngeni amini mimi; kwa sababu yeye aliandika habari zangu.*
47. *Lakini msipoyaamini maandiko yake, mtayaamini wapi maneno yangu?*

Petro anatutaharisha tukumbuke maneno yaliyonenwa na manabii wa Agano la Kale.

2 Pet. 3:1-2

1. *Wapenzi, waraka huu ndio wa pili niwaandikiao ninyi; katika zote mbili naziamsha nia zenu safi kwa kuwakumbusha,*
2. *mpate kuyakumbuka yale maneno yaliyonenwa zamani na manabii watakatifu, na ile amri ya Bwana na mwokozi iliyoletwa na mitume wenu.*

'NENO LITOKALO'

Kumb 8:3b *apate kukujulisha yakuwa mwanadamu haishi kwa mkate tu, bali kwa kila litokalo katika kinywa cha BWANA.*

'Litokalo'= motsa'motsa'= *a kwenda mbele,hilo ni (tendo),haki ya kutoka au [mahali penyewe] pa kutokea, tendo au mahali pa kutokea nje au mbele,toa,safirisha,chanzo,tokeza.*

Neno litokalo ni neno ambalo linalotujia sasa, likitujia au kuruka kuelekea mbele kutoka kinywa cha Mungu.Mtu hataishi kwa mkate tu ila kwa neno ambalo ni jipya linalokujakutoka katika kinywa cha Mungu. likielekezwa kwenye kanisa lenye mshikamano au kwako kama mtu binafsi. Wengi wanaita hili,'ukweli' wa sasa.Hitaji la kiuungu kila wakati siyo tu **KUUJUA** ukweli wa sasa, ila ni **kujengwa** katika ukweli wa sasa yaani ukweli unaokuja kwetu kutoka kwa Mungu.

2 Pet 1:12. *Kwa hiyo, nitakuwa tayari kuwakumbusha hayo siku zote, ijapokuwa mnayajua na kuthibitishwa katika kweli mliyo nayo.*

Matayo 4:3-4

3. *Mjaribu akamjia akamwambia, "Ukiwa ndiwe Mwana wa Mungu, amuru kwamba mawe haya yawe mikate"*
4. *Naye akajibu akasema, Imeandikwa, mtu hataishi kwa mkate tu, ila kwa kila neno litokalo katika kinywa cha Mungu.*

Yesu alihamishia mtazamo hapa kutoka njaa ya kawaida hadi njaa ya kiroho.Mtu haishi kwa mkate peke yake ila kwa kila Neno la RHEMA lilitoka katika kinywa cha Mungu.Ni muhimu kabisa mtu awe na njia ya kufikia unenaji wa Mungu wa sasa.lali kuwa mhusika kamili wa kiroho, na uanze kikamilifu kuwa mtendaji kama mtu mwakilishaji wa Mungu na katika utekelezaji wa mapenzi yake, unapaswa unapaswa kujiunganisha na baba mwenye neema ya kitume iliyo imara na halisi; ili kutoka kwake uwe unapokea neema kupitia ukweli uliopo na neno bichi (jipya).

MASWALI NA MASUALA KWA REJEA BINAFSI NA MAJADILIANO KATIKA VIKUNDI.

1. Ni nini kiashiria au ushahidi kwamba Mungu amesahauliwa? [kumb 8:11]
2. Jadili namna ya kujishughulisha na kumpatia mtu mwenye shida mahitaji yake bila ya kuanzisha upendo kwake na utii kwa neno la Mungu na namna inayoweza kuwa sababu ya kifo cha kiroho.
3. Ni kwa kuzingatia nini kuwa Neno la Mungu au amri zake zina TUPIMA? Kwa upande wako tilia maanani pia namna Mungu alivyompima [jaribu] Ibrahimu kwa kumpa amri ngumu.
4. Hatupaswi kujifunza Agano la Kale-ni Agano Jipya tu.Kanusha usemi huu kwa ushahidi wa kibiblia.(Kanusha=kuthibitisha kitu kuwa na makosa)
5. Ni nini maana muhimu ya LITOKALO katika usemi :- “Mtu hataishi kwa mkate tuu ila kwa kila neno litokalo katika kinywa cha Mungu”

6. Katika mistari 176, mwandishi wa Zaburi 119 anaelezea shauku yake kwa neno la Mungu na pia anaelezea nguvu na faida. Zaburi 119 kwa sehemu kubwa ni rejea kwa vitabu vitano vya kwanza vya Biblia. Soma Zaburi hii taratibu na kwa kutafakari kwa siku 10 zaidi, huku ukiwa una nukuu ...
 - a. Maelezo mbalimbali yanayohusu kufurahia au kulipenda Neno.
 - b. Matokeo na faida mbalimbali za Neno.
 - c. Njia mbalimbali [vifungu vya maneno au istilahi] ambazo kwa hizo Neno la Mungu linaweza kufafanuliwa.
 - d. Tumia muda wa kutoa shukrani kwa kila ulichosoma, shukuru na msifu Mungu kwa Neno lake lenye nguvu.

Dumu katika kuiwasiliana kupitia Tovuti yangu na mitandano ya Kijamii.

Fuata Randolph Barnwell kibinafsi kupitia Facebook au Twitter ili upate ujumbe na twiti zenye kuvuvia na kutia moyo mara kwa mara zenye kuangazia kanuni za msingi kutoka neno la Mungu. Unaweza pia kupakuwa bure nukuu na mafaili ya audio ya kila somo kutoka www.randolphbarnwell.com. Nyenzo za ziada juu ya mada mbalio mbali zinazo patika kwa wewe kupakuiwa mahali hapa. Maulizo Randolph@gatedc.co.za.

www.randolphbarnwell.com